

# Vojenství u nás a v cizině.

Ch a — :

## Reorganisace švýcarské armády.

Švýcarsko po světové válce, třebaže při vstupu do Společnosti národů bylo nuceno zřít se své historické neutrality a vzalo tak na sebe závazek, že bude samo chránit své hranice, nestaralo se mnoho o svou armádu. Armáda, v důvěře v účinnost mírových smluv a ve Společnosti národů, byla považována za zbytečnost a každé vydání na její výzbroj za neúčelné.

Mezitím co okolní státy rychlým tempem zdokonalovaly svou obranu, byla švýcarská armáda stále v tom stavu, v kterém byla na konci světové války. Její organizace, výcvik a výzbroj zůstal daleko za vývojem taktiky a válečné techniky po světové válce. Organizace se zakládala dosud na organizačním zákonu z r. 1907, celkem bezvýznamně pozměněném r. 1924, a jednotky byly vyzbrojeny materiálem, s kterým se účastnily krytu hranic za světové války.

Teprve neúspěch odzbrojovací konference r. 1932, vývoj evropské politické situace a zbrojení okolních států donutily Švýcarsko, aby se začalo vážně obírat obranou státu.

R. 1933 se podařilo příslušným činitelům přesvědčiti vládu, která dosud zamítala všechny položky na armádu, o nutnosti doplnění a zdokonalení výzbroje. Byl vypracován rozsáhlý výzbrojní program, k jehož provedení byl vládou povolen úvěr 82 mil. švýc. franků. Úvěr byl určen k hojnějšímu vybavení armády automatickými zbraněmi, pěchotními děly, minomety a k obnovení dělostřeleckého materiálu. Výzbrojní program, vzhledem na dále trvající zaměstnanost průmyslu, měl být proveden do konce r. 1938, avšak podle nynějšího stavu se dá soudit, že bude značně uspišen.

Zavedení nových zbraní do výzbroje armády ukázalo, že dosavadní doba výcviku nedostačuje k tomu, aby se vojín seznámil dostatečně s jejich obsluhou a použitím. Proto vojenská správa r. 1935 předstoupila před vládu s návrhem na prodloužení výcvikové doby. Vláda návrh schválila a zákonem byla prodloužena doba výcviku na 104 dny u jezdeckta, na 90 dní u pěchoty, dělostřelectva a ženijního vojska a na 76 dní u letectva. Mimo to byla upravena cvičení ve zbraní.

Tlak zahraničních politických událostí, zvláště obsazení Porýní, národně socialistická hesla hlásaná z Německa, nedůvěra v účinnost Společnosti národů po událostech v Habeši a konečně změna belgické politiky, která značně zvýšila strategický význam švýcarska, přispěly k tomu, že švýcarsko přikročilo k dalšímu opatření, které má zdokonalit obranu státu. V červnu 1936 byl vydán zákon, kterým má být změněna od základu reorganizace armády a upraveno její použití za války.

Podle nového organizačního plánu bude švýcarská armáda organizována ve 3 sbory, v 9 divisi (z toho 3 divise horské) a ve 3 samostatné horské brigády.

#### Vyšší jednotky.

**Sbory.** Podle organizačního zákona z r. 1922 byli velitelé sborů jen inspekčními orgány. Podle nového zákona budou však vybaveni plnou velitelskou mocí nad podřízenými jednotkami. Mimo to budou členy komise pro obranu státu.

**Složení sborů:** 2—4 divise nebo horské brigády, lehká brigáda, 2—3 děl. pluky, mostní prapor, mot. telegrafní rota a útvary a ústavy služeb.

Organisace sborů, co se týká počtu divisi (horských brigád) bude přizpůsobena potřebám úseku, v němž je použití sboru za války předvídáno.

**Divise** v dosavadním složení (2 pěší brigády po 3 pěších plucích, 1 horská brigáda o 3 hor. pěších plucích, 1 dělostřelecká brigáda o 2 lehkých dělostřeleckých plucích a 1 hrubém dělostřeleckém oddílu) byly příliš těžkopádné. Divise v tomto složení nebyla jednotkou taktickou, nýbrž operativní.

Nová divise bude mít místo 3 pěších brigád jen 3 pěší pluky a jinak bude vybavena všemi prostředky k samostatnému vedení boje. Nová organisace dodá divisi pohyblivosti a umožní rychlé a jednoduché velení. Starosti o zásobování budou z větší části převzaty armádními sbory.

Pro přezvědné účely se dostane divisi smíšeného přezvědného oddílu, složeného z cyklistů, jezdeckta a obrněných vozidel. U horských divisi nahradí SPO. motocyklistická rota s četou OA. Mimo to pro spojení uvnitř divise dostane cyklistickou rotu a eskadronu. Pohyblivou palebnou zálohou divise bude motorisovaná rota pěchotních děl.

**Složení nové divise:** 3—4 pěší pluky, mot. rota pěchotních děl, SPO. (eskadrona, cyklistická rota a četa OA.), mot. dělostřelecká pozorovací rota, lehký děl. pluk 75 cm kanonů, mot. děl. oddíl 105 cm kanonů, ženijní prapor, telegrafní rota a útvary a ústavy služeb.

Divise, k níž budou patřit jednotky pevnosti St. Gothard, t. zv. gothardská divise, bude mít odlišnou organisaci. Kromě 3 pěších pluků bude mít 3 horské kulometné oddíly a z dělostřelectva 2 mot. děl. pluky hrubých houfnic a 1 děl. oddíl 75 cm horských kanonů.

**Počet zbraní nové divise.** 500 automatických zbraní, 63 pěchotních děl a minometů a 44—52 lehkých a hrubých děl.

Horské brigády budou mít různý počet horských pěších pluků (2—3) a praporů, mot. rotu pěchotních děl, motocyklistickou rotu, děl. pozorovací rotu, horský děl. oddíl, 1—2 mot. kanonové oddíly, 1—2 ženijní rotu a telegrafní rotu. Jejich SPO. bude téhož složení jako SPO. horských divisí.

#### Pěchota.

Organisace pěších jednotek bude změněna od základu.

Pěší družstvo bude složeno: z kulometného roje, z muničního roje a ze 2 střeleckých rojů. Každý roj bude mít po 3 mužích.

Pěší četa podle dosavadní organisace měla 5 družstev (3 střelecká a 2 kulometná). Nyní počet družstev bude snížen na 3 družstva po 1 lehkém kulometu. Bude tedy při menším počtu družstev zvýšen počet kulometů u čety ze 2 na 3.

Pěší rota bude organisována takto:

Velitelská četa s velitelským a spojovacím družstvem, s družstvem praporečů a s 3 družstvy lehkých kulometů na lafetách, které budou palebnou zálohou velitele rotu a 3 pěší čety.

Počet lehkých kulometů pěší rotu bude proti dosavadní organisaci zvýšen z 8 na 12, z nich bude 9 u pěších čet a 3 u velitelské čety.

Kulometná rota bude organisována ze 3 čet po 4 těžkých kulometech a kromě toho bude k ní přičleněna 1 četa o 4 kulometech proti letadlům. Dosud měla kulometná rota jen 9 kulometů.

Pěší prapor bude mít kromě 3 pěších rot a 1 kulometné rotu četů pěchotních děl o 2 dělech a 2 čety minometů o 4 minometech.

Výzbroj pěšího praporu: 36 lehkých, 12 těžkých kulometů, 4 KOPL, 2 pěchotní děla a 4 minomety.

Pěší pluk u normálních divisí má 3 prapory, kdežto u gothardské divise a u horských divisí jen 2 prapory. Dopravní prostředky horských pěších pluků jsou přizpůsobeny pro dopravu v horách, povozy a káry jsou nahrazeny soumary, jinak jejich organisace souhlasí s organisací pěších pluků.

#### Dělostřelectvo.

Změny u dělostřelectva záleží v reorganisaci velení, v hojnějším vybavení vyšších jednotek dělostřelectva a v zavedení nového dělostřeleckého materiálu.

Velitelství divisního dělostřelectva bylo vybaveno dosud širším štábem a bylo samostatnou složkou oddělenou od štábu velitelství divise. Tato organisace nevyhovovala požadavku spolupráce mezi veliteli a mezi zbraněmi, a proto bude nyní štáb velitelství dělostřelectva značně zúžen a přičleněn k štábu divise.

Poměr pěchoty k dělostřelectvu v divisi bude v nové organisaci zlepšen ve prospěch dělostřelectva. Kdežto dosud připadaly v divisi na 1 prapor  $\frac{1}{4}$  baterie, bude mít nová divise 10—13 baterií, t. j. 1'2—1'4 baterie pro 1 prapor.

Dělostřelectvo pěších divisí. Pěší divise budou vybaveny 1 lehkým děl. plukem o 3 oddílech po 3 bateriích 75 cm polních kanonů a mot. oddílem o 2 bateriích nových 10'5 cm kanonů. Horské divise mimo to budou mít 1 horský oddíl 75 cm horských kanonů.

Dělostřelectvo horských brigád. Horské brigády dostanou po 1 oddílu o 3 bateriích 75 cm horských kanonů a po 1 mot. oddílu o 2 bateriích 75 cm polních kanonů. Pozorovací rota horských brigád nebude mít zvukoměrnou četou.

Dělostřelectvo sborů bude tvořit pluk o 2 oddílech po 3 bateriích 12 cm houfnic.

Armádní dělostřelectvo bude organisováno ze zbytku dosavadních dělostřeleckých útvarů, t. j. ze 2 pluků 15 cm houfnic, ze 3 mot. pluků 10'5 cm kanonů a z 5—8 oddílů pevnostního dělostřelectva.

Dělostřelectvo proti letadlům. Švýcarská armáda neměla dosud tento druh dělostřelectva. Reorganizační plán však předvídá postavení 11 pluků DPL o 90 bateriích.

#### Léhké jednotky.

Nový organizační zákon nezná již jezdecko jako samostatnou zbraň. Jezdecké jednotky společně s cyklistickými a motocyklistickými jednotkami, s mot. kulometnými rotami, mot. rotami pěchotních děl a s jednotkami obrněných vozidel tvoří t. zv. lehké jednotky (Leichte Truppen).

Léhké jednotky jsou sloučeny v lehké brigády v rámci sboru nebo tvoří organizační složky divísi.

Léhké brigády mají nahradit dosavadní jezdecké brigády složené jen z jezdeckva. Budou vybaveny velkým počtem automatických zbraní a jejich organizace bude odpovídat požadavku větší operativní pohyblivosti. Brigády budou mít kromě 2 lehkých (jezdeckých) pluků mot. kulometnou rotu o 18 kulometech na lafetách, mot. rotu pěchotních děl a mot. ženijní rotu.

Léhké pluky budou složeny ze 3 eskadron a z 1 cyklistického praporu, který má nahradit dosavadní kulometnou eskadronu.

Eskadrona, která dosud měla 4 čety po 1 leh. kulometu, bude mít jen 3 čety, ale počet kulometů u čet bude zvýšen na 2. Mimo to bude k velitelské četě přidělena četa o 3 leh. kulometech na lafetách, která bude palebnou zálohou velitele eskadrony. Výzbroj eskadrony bude tedy zvýšena z dosavadních 4 leh. kulometů na 9.

Cyklistický prapor bude mít kromě 3 cyklistických rot organizovaných podobně jako pěší roty 1 mot. rotu lehkých kulometů o 12 kulometech na lafetách.

Mot. roty pěchotních děl budou organizačně přiděleny k divísím, k lehkým a horským brigádám a budou pohyblivou zálohou protitankových zbraní a palebnou zálohou velitele. Budou složeny ze 3 čet po 2 dělech.

Část lehkých jednotek bude organizačně zařazena k divísím (hor. brigádám), kde budou jednak tvořit SPO., jednak budou určeny pro spojení uvnitř vyšší jednotky.

Aby bylo dosaženo co největší pohyblivosti lehkých jednotek, nebudou mít ve výzbroji vůbec těžké kulometry. Přesnost střelby těžkých kulometů mají nahradit pohyblivější lehké kulometry na lafetách.

#### Letectvo.

Organizační zákon z r. 1924, který dal počátek k budování švýcarského letectva, předvídá vybavení letectva 264 letouny. Dodnes nebylo dosaženo ani poloviny tohoto počtu. R. 1933 bylo z úvěru na výzbroj armády věnováno 12 mil. švýc. franků na obnovení leteckého materiálu a z nového úvěru určeného k provedení reorganizace armády je na letectvo pamatováno částkou 55.3 mil. švýc. franků.

Podle reorganizačního plánu bude letectvo organizováno ve 3 pluky po 2—3 perutích po 3 letkách, které budou mít celkem 300 letounů.

#### Výzbroj armády.

##### Pěchotní zbraně.

Švýcarská pěchota dosud byla vyzbrojena lehkým kulometem „Furrer“, zavedeným do výzbroje r. 1925, a těžkým kulometem „Maxim“. Při střelbě kulometu proti letadlům se používá zvláštní lafety. Tato výzbroj byla nyní doplněna 81 mm minometem „Stokes-Brandt“ a 47 pěchotním dělem.

Pěchotní dělo je výrobek vojenských konstrukčních dílen v Thunnu. Je to dělo se zpětným záklužem, vážící 280 kg, opatřené dvěma drátěnými koly s pryžovými obručemi. Vidlicová oj, do které je zapřahán 1 kůň, má na koncích sklápěcí

ostruhy a užívá se jí při palbě zároveň jako lafety. V horách se dopravuje na soumarech ve 3 jednotkách. Jako střeliva se používá buď pancéřových granátů poč. rychlosti 350 m/sec, nebo dlouhých granátů poč. rychlosti 380 m/sec. Dostřel 3 km, rychlost střelby 15—20 ran za min.

Dělo je určeno především ke střelbě proti tankům. Průraznost pancéřového granátu 10—12 mm na 1500 m.

#### Děla.

Dělostřelecký materiál až do nedávna byl úplně zastaralý. Teprve úvěr povolený r. 1933 na výzbroj armády dovolil alespoň částečně přezbrojení dělostřelectva.

Především byl nahrazen starý horský kanon vz. 1906 moderním 75 cm horským kanonem „Bofors“ vz. 1933, s dostřelem 10 km a s rozeklanou lafetou.

Dále je postupně vyměňován 50 let již starý 12 cm kanon 105 cm kanonem „Bofors“ s dostřelem 17 km.

U 75 cm polního kanonu „Krupp“ vz. 1903 byly provedeny různé adaptace, jako překonstruována lafeta, která nyní umožňuje větší elevaci, zavedena třídílná náplň, bubínkový zaměřovač, překonstruována střela a dělo přizpůsobeno pro horskou dopravu. Těmito adaptacemi byla zvýšena počáteční rychlost na 57 m/sec a prodloužen dostřel na 11 km, takže nyní dělo úplně vyhovuje moderním požadavkům.

Stejná ráž horského a polního kanonu má značný vliv na zjednodušení výroby střeliva a zásobování střelivem.

#### Letecký materiál.

Dosud švýcarské letectvo bylo vybaveno letouny francouzských a anglických typů, vyráběnými v licenci ve Švýcarsku.

V poslední době zkonstruovaly letecké dílny v Thunnu vlastní typ, letoun C-35, hodící se jako stíhací i jako zvědný letoun. Tento letoun rychlosti 350 km/hod. a stoupavosti 5000 m za 8½ min. je na úrovni moderních letounů jiných armád.

#### Problém krytu hranic.

Nebezpečí náhlého strategického přepadení donutilo švýcarsko, aby přezkoušelo opatření učiněná pro kryt hranic, který v dosavadní formě nezaručoval dostatečné zajištění mobilisace polní armády. Proto řešení problému krytu hranic je podstatnou částí reorganizačního plánu.

Dosavadní kryt, zakládající se na systému t. zv. Thalwehren, měl sice značnou pohotovost, ale neměl dostatečné odolnosti, aby mohl odolat náhlému přepadu, kryt mobilisaci a umožnit časově i prostorově soustředění polní armády.

Nový systém krytu hranic záleží v tom, že k tomuto úkolu budou určeny zvláštní jednotky organicky oddělené od polní armády, jejichž organizace a výzbroj dodají jim dostatečné odolnosti. Nový organizační zákon rozděluje armádu na tři složky:

- jednotky ostrahy hranic (Grenzschutztruppen),
- jednotky krytu hranic (Deckungstruppen) a
- pochodové jednotky (Marschtruppen).

Jednotky ostrahy hranic budou mít za úkol první ochranu hranic proti náhlému útoku, t. j. zajištění mobilisace a nástupu jednotek krytu hranic. Budou organizovány v brigády ostrahy hranic (Grenzschutzbrigaden), z nichž každá jednotlivá brigáda organizuje ostrahu hranic v úseku jedné divise krytu hranic. Brigády budou doplňovány z příslušníků tří nejmladších ročníků, usedlých v pohraničí, budou hojně vybaveny automatickými zbraněmi, pěchotními děly, protitankovými zbraněmi a vlastním dělostřelectvem. Činnost jednotek bude pode-

přena drobnými opevněními, přehradami a předem připraveným rušením. Uvažuje se též o organizaci stálých jednotek ostrahy, doplňovaných jen déle sloužícím mužstvem. R. 1936 byla na zkoušku organizována jedna rota z dobrovolníků se závazkem na 6 měsíců.

K jednotkám krytu hranic je počítáno 8 mírových divisi a 4 horské brigády. Každé divisi (brigádě) je přidělen pohraniční úsek, přilehlý k její doplňovací oblasti. Tak západní hranice proti Francii jsou přiděleny 1. a 2. divisi, severní proti Německu 5., 4. a 6. divisi, severovýchodní proti Rakousku 7. divisi a jižní proti Itálii 4 horským brigádám. Úkolem jednotek krytu hranic bude ochrana mobilisace a nástupu gros armády.

Pochodové jednotky jsou tvořeny 2 divisemi (3. a 6. divise) doplňovanými z oblasti uvnitř státu. Obě divise jsou horské, aby jich mohlo být použito v každém terénu.

Radou vojenských reforem se staví švýcarská armáda, pokud tomu její miliční systém není do určité míry překážkou, kvalitativně na roveň moderním armádám sousedních států a stává se činitelem, s kterým musí evropská politika počítat.

## Literární přehled.

**Vom Wesen und Wert der allgemeinen Wehrpflicht.** (O podstatě a hodnotě všeobecné branné povinnosti.) Herausgegeben von der Deutschen Gesellschaft für Wehrpolitik und Wehrwissenschaften und in ihrem Auftrag bearbeitet und zusammengestellt von W. Müller-Loebnitz, Obstlt. a. D. 1936. Berlin SW 11, Dr. Hans Riegler, Verlag für vaterländische Literatur. Str. 196.

Kniha je kolektivní prací velmi četných známých německých vojenských publicistů, má representační úpravu, z níž samé je vidět, že má sloužit především úkolům propagačním. Mnoho nového se z ní nedovíme, protože otázka všeobecné branné povinnosti byla zvláště Němci již se všech možných hledisk několikrát zpracována a mnozí z autorů vydali již své vlastní spisy, v nichž o ní pojednávají (tak Altrichter, v. Cochenhausen, Müller-Loebnitz, v. Collenberg a j.). K informaci uvádíme hlavní kapitoly knihy: Dejinný vývoj myšlenky branné povinnosti, Formy všeobecné branné povinnosti, Vliv všeobecné branné povinnosti na organizaci branné moci, taktiku a vedení války, Duch armád s brannou povinností, Branná povinnost a výchova, Národní pospolitost a branná povinnost, Branná povinnost a zdraví národa, Výhledy, Prameny.

V úvodu předvádí Müller-Loebnitz krátkou historii všeobecné branné povinnosti. Zavedl ji v Prusku zákonem z 3.

září 1814 tehdejší ministr války Boyen, tedy právě 100 let před světovou válkou, v ostatním Německu trvala po různých přeměnách a vývojových stádiích asi 40 let. Byla základem spojení Bismarckovy říše, předpokladem jeho zahraničně politických úspěchů a dlouhé mírové doby, která umožnila neslýchaný hospodářský rozmach Německa a jeho vzrůst na národ 70 milionový. Všechny evropské velmoci, vyjma Anglii (a Japonsko) napodobily Německo zavedením všeobecné branné povinnosti. V dalším výkladu se opokuji známá slova o pokoření Německa versailským diktátem a je veleben čin vůdcův z 16. března 1935, který v národě vyvolal velké nadšení, navrátil mu všeobecnou brannou povinnost. Účelem knihy je učinit toto nadšení trvalým, neboť je nebezpečí, že by tyto vznešené city národa mohly s všedností dne časem zaniknout. Je třeba, aby rozumovým poznáním podstaty a významu všeobecné branné povinnosti bylo čeleno všem bludům, námitkám a pochybnostem, které by mohly proti ní vzniknout.

S německou důkladností je pak v první kapitole pojednáno o historickém vývoji branných soustav a vojenství, počínaje starověkými národy, Asyřany, Huny, Mongoly, Teutony atd., je vykládáno o jejich podstatě ve středověku, ve stálých armádách, o zrození všeobecné branné povinnosti v Prusku a o jejím vývoji v nové době až k dnešní všeobecné, totál-